

Šebelová, Zuzana

Italské státy na konci 15. století

In: Šebelová, Zuzana. *Stručné poznámky k Úvodu do dějin a kultury Itálie : (V.-XIX. století)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 74-76

ISBN 978-80-210-7073-8; ISBN 978-80-210-7076-9 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131753>

Access Date: 19. 03. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Italské státy na konci 15. století

Ferrarská válka. Lorenzo de' Medici si v roce 1480 získal na svou stranu také neapolského krále Ferdinanda I., čímž se papež Sixtus IV. (Francesco della Rovere) ocitl v izolaci a byly zmařeny plány jeho rodiny na ovládnutí Itálie. Nové spojenectví Florencie s Neapolí vyvolalo ovšem také nespokojenost Benátek. V té době Turci ohrožovali Otranto v Puglii, která byla součástí Neapolského království, a Benátčané se svou flotilou proti tomu nezasáhli, neboť kvůli závisti a nenávisti nebyli ochotni Neapoli pomoci. Papež se proti Turkům tedy raději spolehnul na Florencii a Neapol. Ale v létě 1480 se spojenectví papeže a Benátek zase utužilo, papež Sixtus IV. chtěl získat větší výhody pro vlastní rodinu, především pro synovce Girolama Riaria, který se po smrti Pina degli Ordelaffi zmocnil Forli na území papežského státu a přál si dobýt také Ferraru. Jménem papeže tedy **Riario** vyzval Benátky, aby společně zaútočili na ferrarského vévodu **Ercola d'Este** (ten měl za ženu Eleonoru Aragonskou z Neapole a toto spojenectví se Benátkám nelíbilo; navíc přetrvávaly spory mezi Ferrarou a Benátkami kvůli hranicím území, jakož i kvůli obchodním a celním záležitostem). Benátky spolu se Sixtem IV. naplánovaly vojenskou akci proti Ferrare, kterou měl získat Riario, zatímco Reggio a Modena měly připadnout Benátkám. Válka vypukla v květnu 1482. Na jedné straně se střetli: papežský stát, Benátky, Girolamo Riario (v té době již „signore“ v Imole a ve Forli), Janov a markrabě monferratský. Na straně druhé: vévoda Ercole I. d'Este z Ferrary, král Ferdinand I. z Neapole, vévoda Ludovico il Moro z Milána, markýz Federico I. Gonzaga z Mantovy, Giovanni Bentivoglio z Bologne a příslušníci římského rodu Colonna. Itálie tak byla rozdělená na dva tábory. Boje se odehrávaly ve střední a severní Itálii. Benátčanům velel slavný vojevůdce **Roberto Sanseverino**, opačnému táboru velel **Federico da Montefeltro** z Urbina. Velké úspěchy zaznamenaly Benátky, čehož se papež zalekl a ze spojenectví, které dříve sám inicioval, odstoupil. V listopadu 1482 podepsal papež příměří s Neapolí. K tomu se přidaly Milán a Florencie. Ferrara zůstala svobodná. Avšak Benátky byly ochotné bojovat dále, třeba i proti celé Itálii. Papež nad Benátkami vyhlásil interdikt, ten však nebyl respektován. Konflikt mezi italskými státy zdaleka nebyl u konce. Mír byl podepsán až v srpnu 1484 v Bagnolu (Brescia): účastníci mírové smlouvy musí vstoupit do společné ligy, té velí Roberto Sanseverino; výsledkem je návrat ke stavu z roku 1454. Velké státy získaly výhody, malé spíše ztratily. Ani pro Florencii výsledek nebyl přínosem. Také papež byl zklamán, Girolamo Riario nedobyl nic na Ferrare ani na Benátkách. Papež mu tedy chtěl zajistit alespoň menší knížectví v Romagni, ale zemřel pouhých 5 dní po uzavření míru.

V roce 1484 se stal papežem **Inocenc VIII.** z rodu **Cybo** (zapsal se do historie mj. tím, že vydal bulu *Summis desiderantes affectibus*, která udělovala rozsáhlé pravomoci k potírání čarodějnictví; jednalo se také o historicky první papežský dokument, který vyšel tiskem). V roce 1485 Inocenc VIII. podpořil vzpuru jihoitalských baronů proti králi

Ferdinandovi I., čímž uvrhl římskou kurii do tíživé finanční situace. Za jeho pontifikátu v Římě bujela korupce a ve velkém se prodávaly odpustky. Inocenc VIII. byl spojenec Florencie, toto spojení bylo potvrzeno sňatkem papežova syna Franceschetta Cyba a Maddaleny, dcery Lorenza de' Medici (1487) a rovněž jmenování čtrnáctiletého Lorenzova syna Giovanniho kardinálem (1489) – později se z něj stal papež Lev X.

Lorenzo de' Medici po celý svůj život usměrňoval italskou politiku a Florencie si získala centrální postavení v politice rovnováhy. Také v samotné Florencii za jeho života vládl klid a byly vytvořeny ideální podmínky pro rozvoj renesanční kultury. Působili tam umělci jako Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti aj.; literáti Angelo Poliziano, Luigi Pulci, Giovanni Pico della Mirandola aj.

Milánské vévodství na konci 15. století. Po Francesku Sforzovi nastoupil do čela vévodství prvorozený syn **Galeazzo Maria Sforza** (1466–76). Byl vzdělaný a velmi podporoval umění. Okázalý renesanční životní styl ho však nutil zvyšovat daně a omezovat občanské svobody, což vedlo ke ztrátě politické stability. Jeho republikánsky naladěni političtí odpůrci Gerolamo Olgiati, Andrea Lampugnani a Carlo Visconti proti němu zosnovali spiknutí a dali ho zavraždit. Dědicem milánského vévodství byl teprve sedmiletý syn **Gian Galeazzo Sforza** (1476–1494), za něhož vládl jako poručník jeho strýc **Ludovico Sforza** zvaný **il Moro**, který si vzal za ženu Beatrici d'Este (1491). Ludovico svého synovce odsunul do Pavie a vyloučil ho z přímé účasti na politice. V roce 1489 se Gian Galeazzo na přání strýce oženil se svou sestřenicí **Isabellou Aragonskou** (jejími rodiči byli Alfons II. Aragonský a Ippolita Sforza, dědečkem neapolský král Ferdinand I. – don Ferrante). Režisérem svatebních oslav (il festaiolo) byl **Leonardo da Vinci**, který v té době působil v Miláně. Ludovico měl politické plány – skrze neteř Isabellu a její matku (svou sestru) Ippolitu chtěl zasahovat do politických záležitostí Neapolského království. Situace se však zkomplikovala tím, že Ippolita zemřela a manželství Giana Galeazza s Isabellou bylo poněkud problematické, neboť Gian Galeazzo byl stále v područí svého strýce a Isabella takovou situaci považovala za ponižující. Vztahy mezi Milánem a Neapolí byly napjaté a nevěstin otec **Alfons II.** po svém nástupu na trůn v roce 1494 vyhlásil Milánu válku. Gian Galeazzo na podzim téhož roku nečekaně zemřel, traduje se, že byl otráven svým strýcem, který se tak mohl stát konečně sám vévodou. Gian Galeazzo sice měl syna jménem **Francesco Maria Sforza**, ten však byl teprve tříletý.

Florence na konci 15. století. Lorenzo de' Medici zemřel v roce 1492, po něm do čela rodu a Florencie nastoupil syn **Piero il Fatuo** (Pošetilý) nebo také **lo Sfortunato** (Nešťastný). Piero udělal zásadní chybu, když porušil otcovu rovnovážnou politiku a spojil se s neapolským králem proti Ludoviku Morovi. Na dění ve Florencii však měl kromě Piera vliv také dominikánský kazatel Girolamo Savonarola z kláštera San Marco, který propagoval nekompromisní nábožensko-moralistický přístup ke zlu, korupci v církvi a "světským marnostem", za které považoval také renesanční umělecká díla. Savonarola si ve Florencii získal mnoho stoupenců.

V téže době došlo také k zásadní události v **papežské kurii** – papežem byl v roce 1492 zvolen Rodrigo de Borja (Borgia), který přijal jméno **Alexandr VI.** (1492–1503) – bohatý, zkorumpovaný a nemorálně žijící velmož.

Literatura:

- GARIN, Eugenio. *Renesanční člověk a jeho svět*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2003, 279 s. ISBN 80-7021-653-0.
- MACEK, Josef. *Italská renesance*. 1. vyd. Praha: Československá akademie věd, 1965, 404 s., 102 s obr. příl.
- BURKE, Peter. *Italská renesance: kultura a společnost v Itálii*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1996, 319 s. ISBN 80-204-0589-5.
- KRISTELLER, Paul Oskar. *Osm filosofů italské renesance*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2007, 203 s. ISBN 978-80-7021-832-7.
- SAVICKÝ, Nikolaj. *Renesance jako změna kódu: o komunikaci slovem a obrazem v italském rinascimentu*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 1998, 204 s., [16] s. obrazových příloh. ISBN 80-85190-76-1.
- HIBBERT, Christopher. *Vzestup a pád rodu Medici*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, 388 s. ISBN 80-7106-201-4.
- JÍLEK, František. *Muž z Vinci*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1982, 445 s.
- MEREŽKOVSKIJ, Dmitrij Sergejevič. *Leonardo da Vinci*. Vyd. 3. v tomto překl. 1. Praha: Academia, 2000, 649 s. ISBN 80-200-0371-1.
- SCHULZ, Karel a Blahoslav DOKOUPIL. *Kámen a bolest*. Praha: Lidové noviny, 2002, 796 s. ISBN 80-7106-544-7.